

A történelem évszázadain át

„Mivelhogy sokan kezdték rendszerint megírni azoknak a dolgoknak az elbeszélését, a melyek minálunk beteljesedtek, A mint nekünk előnkbe adták, a kik kezdetől fogva szemtanúi és szolgálói voltak az ígének: Tetszék énnékem is, ki eleitől fogva mindenneknek szorgalmasan végére jártam, hogy azokról rendszerint írjak néked, jó Theofilus, Hogy megtudhasd azoknak a dolgoknak bizonyosságát, a melyekre taníttatl” (Lukács 1,1-4).

Az orvos és egyháztörténész Lukács által megfogalmazott isteni alapelvek alapján, az Úr indíttatására, részletekbe menő, alapos kutatómunkával és utánajárással született meg e tanulmány, amely Kornya Mihály származását apai ágon dolgozza fel, valamint a családi életük történeteit mutatja be.

Ez a mű a tervezett, a „**Kornya-könyvek**” c. könyvsorozat első kötete. Kornya Mihály és családja származástörténetének témakörét és az ezzel kapcsolatosan felvetődő kérdéseket tárgyalja. A könyv Kornya Mihály parasztapostol halálának 100. évfordulója alkalmával tartott 2017-es jubileumi Kornya-év ünneppsorozat keretén belül jelent meg.

Kirner A. Bertalan méltóképpen mutatja be Kornya Mihály életét a „Kornya Mihály baptista úttörő parasztapostol krónikája” c. könyvében, lerakva ezáltal a Kornya-kutatás alapjait. 2010-ben kezdtem el az egyháztörténelmi anyaggyűjtést, többek között Kornya Mihállyal kapcsolatos adatok gyűjtését is. Isten elérhetővé tett számomra olyan anyagokat, amelyek Kirner A. Bertalan számára nem voltak az akkori történelmi helyzetben elérhetők. Ezért nem róhatjuk fel Kirner Bertalannak a Kornya-krónika hiányosságait, ami kimaradt belőle, vagy a tisztázatlan kérdéseket. Sok ismeretlen adat, tisztázatlan kérdés csak ennyi évtized után került megválaszolásra a jelen munkában, a „*Kornya Mihály és családja származástörténetében*” – a kutatási eredmények mértékében. E kutatómunka eredményeként született meg ez a könyv.

Szeretném a kedves olvasó számára nyilvánvalóvá tenni, hogy nagy tisztelője vagyok Kirner A. Bertalannak és nagyra értékelem azt a munkát amit Kirner A. Bertalan, dr. Alexa Popovici és prof. dr. Ioan Bunaciu végeztek. Teszem e kijelentést már a könyv első lapjain, mivel a továbbiakban úgy tűnhet a kedves olvasónak, mintha nem tisztelném eléggé, vagy támadnám a fent említett személyeket. Erről szó sincs, csupán a tények és a kutatási eredmények tárgyilagos bemutatására törekszem. A fent említett, minden tiszteletet megérdemlő írók munkájukban a rendelkezésükre álló adatok alapján közölték a kutatásaik eredményeit. Mivel az idők során újabb adatok kerültek feldolgozásra, a könyvemben feltárt adatok mintegy kiegészítései és folytatásai a korábbi írók munkájának, illetve a tévedések esetén azok helyesbítése.

Isten szabad akarattal teremtette az embert, hogy maga döntse el, életével belesimul-e az örök idők előtt bölcsen elrendelt tervébe, visszatükrözi-e a Teremtő dicsőségét a számára megszabott időben. Nagyszalonta¹ szülötteiként Arany János (1817-1882), a nemzet költője;² Földi János (1755-1801), orvos, természetbúvár, nyelvtudós és költő;³ Lovassy László (1815-1892), jogász, politikus és újságíró;⁴ Rozvány György (1819-1902), ügyvéd, helytörténész és Arany-kutató;⁵ dr.

¹ Erős Zoltán, *Magyar irodalmi helynevek A-tól Z-ig*, (Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó, 1985), 193-194.

² Dánielisz Endre, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II. bővített kiadás*. (Gyula: Kiadta a Békés Megyei Levéltár, 2001), 13-16. Koszorús Erzsébet, Dánielisz Endre és Mikló Ferenc: *A nagyszalontai református templom története és Nagyszalonta képekben*, (Nagyszalonta: Kiadja a Nagyszalontai Református Egyház, 2006), 57-61. Bagosi László, szerk. *Encyclopaedia Hungarica*, (Calgary: Hungarian Ethnic Lexicon Foundation, 1992), ad. loc. Erős, *Magyar irodalmi helynevek*, 194.

³ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 7-9.

⁴ Lásd még a „6.20. A Lovassy ügy” c. részt. Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 10-12.

⁵ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 17-19.

Kiss Ferenc (1889-1966), orvosprofesszor, anatómus;⁶ Zilahy Lajos (1891-1974), próza- és drámaíró, lapszerkesztő;⁷ Sinka István (1897-1969), költő, író;⁸ Kulin György (1905-1989), csillagász, tudománynépszerűsítő;⁹ Kiss István (1927-1997), szobrászművész¹⁰ és sokan mások – e nép neves fiai – itt (vagy innen kiindulva) éltek és futották meg pályájukat kitűzött céljuk felé.

Szeretnénk megvizsgálni, hogyan alakította Isten a település társadalmi és gazdasági életkörülményeit a politikai változások között, hogyan irányította egy család lépteit, sorsukat, megtartásukat – évszázadokkal korábban Nagyszalontára helyezve lakhelyüket –, hogy a rendelt időben, Istennek a már születése előtt kiválasztott embere, Kornya Mihály Nagyszalontán lássa meg a napvilágot. Az Úr úgy irányította a körülményeket, hogy Kornya Mihály abban az élethelyzetben felnőve, fiatal házasként hit által megismerhette Jézus Krisztust, aki őt időknél előtte szerette, földi életének napjaiban szenvedett, és meghalt a kereszten. Kornya Mihály megértette és átélte, hogy mindez személyesen érte is történt. Ezt az örömhírt hirdette, ez az isteni tűz fűtötte lankadhatatlan tettvágyát, cselekvését, hogy emberek sokaságát segítse a megváltás egyetlen forrásához, a Jézus Krisztussal való személyes kapcsolatra.

A jelen mű Nagyszalonta 1214. évi, első írásos említésével kezdődik, és Kornya Mihály 1844 februárjában történt születésével végződik. 630 esztendő át a nemzet, a település, a szalontai lakosok történelméből, illetve 1704-től öt generáción át vizsgálja apai ágon a Kornya Mihály családja életét.

A könyv többirányú célt fogalmaz meg. **Teológiai célja Istenre mutatni, mint a történelem Urára**, aki a viharos évszázadokon átívelő, megtartó gondviselését mutatta meg Nagyszalonta és lakosai életében. Bemutatni **Isten tervének beteljesedését Kornya Mihály születésében**. Eljuttatni az **örömhírt** az olvasóhoz, **rámutatni Jézus Krisztusra, a világ Megváltójára**.

Egyháztörténelmi célja lerakni a Kornya-genealógia alapjait. Egy összkép bemutatása a Kornya család életéről, a történelmi és helytörténeti események tükrében. Bemutatni a **Kornya Mihály születését**, mint Isten tervében szereplő **egyháztörténeti jelentőségű eseményt**.

A **Kornya-genealógiai cél** feldolgozni és bemutatni Kornya Mihály és családja származását, öt generációra visszamenőleg, apai ágon, valamint a Kornya-ősök életeseményeit a történelmi és helytörténeti események tükrében. Bemutatni a Kornya család **nemzetiségi, és helybeli származásának, felekezeti hovatartozásának, társadalmi osztályhoz való tartozásának, nemesi származásának** és az Arany családdal való rokoni kapcsolatának témáját. Lépésről-lépésre haladva felállítani a Kornya-ősök családfáját. Felállítani és bemutatni Kornya Mihály öt generációra visszamenő, apai ági családfáját, illetve az öt generációra visszamenő, apai ági **összesített Kornya-családfát**. **Tisztázni és cáfolni** a Kornya családdal, Kornya Mihály személyével és születésével kapcsolatos **téves állításokat; felderíteni és pótolni a hiányzó családi adatokat**.

Mennyei szemszögből próbálja bemutatni a történeket – amint a könyv borítóján a mű mondanivalóját szemléltetőképben, a fentről jövő fény a Kornya Mihály születésén keresztül árad ki Nagyszalontára, és terjed szét az egész világra. A könyv a **kettősség elvének alapján alulról építkezik**, és az **elsődleges alapelv a hitelesség**, és az **elsőrendű források** felkutatása és felhasználása alapján valósul meg.

Elsődleges források a korabeli anyakönyvek, lakossági és adónyilvántartások, eredeti történelmi

⁶ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 33-34. Lukátsi Vilma, *Élő Kövek, Dr. Kiss Ferenc orvosprofesszor dokumentum jellegű életrajza*. (Budapest: Primo Evangéliumi Kiadó, 1990), 9-15.

⁷ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 37-40. Koszorús és mások, *A nagyszalontai református templom története és Nagyszalonta képekben*, 65-69.

⁸ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 43-47. Koszorús és mások, *A nagyszalontai református templom története és Nagyszalonta képekben*, 62-64. Erős, *Magyar irodalmi helynevek*, 86. 194.

⁹ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 48-50. Koszorús és mások, *A nagyszalontai református templom története és Nagyszalonta képekben*, 72-73.

¹⁰ Dánielisz, *Nagyszalonta jeles szülöttei, II*, 55-56. Lajta Edit, szerk. *Művészeti kislexikon*, (Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980), ad. loc. Koszorús és mások, *A nagyszalontai református templom története és Nagyszalonta képekben*, 70-71.

dokumentumok, szemtanúk leírásai és beszámolóí. Ezek felhasználásánál a legfontosabb alapelv a hitelesség és **a legapróbb részletekbe menő pontosság**. Célom a **történelmi, egyháztörténeti, helytörténeti, genealógiai és etnográfiai hitelesség**. Továbbá a **korhűség megőrzése** érdekében az adatok **szó szerinti** idézése az eredeti dokumentumoknak megfelelően.

A **kettősség elve** a könyvben azt **jelenti**, hogy a mű **mennyei látószögből**, de **alulról építkezve** próbálja bemutatni Isten tervét, mint egy piramisszerű építményt. A fokozatosság elve alapján lépcsőről-lépésre haladva, fölfelé építkezik, bemutatva Isten tervének kibontakozását, amely a könyv végén, Isten emberének, Kornya Mihálynak a születésében teljesedik ki.

Soli Deo Gloria!

Kelemen Sándor Tomi,

Szalárd, 2025. május 24.

Bibliográfia

Bagosi László, szerk. *Encyclopaedia Hungarica*. Calgary: Hungarian Ethnic Lexicon

Foundation, 1992.

Dánielisz Endre. *Nagyszalonta jeles szülöttei, II. bővített kiadás*. Gyula: Kiadta a Békés Megyei Levéltár, 2001.

Erős Zoltán. *Magyar irodalmi helynevek A-tól Z-ig*. Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó, 1985.

Koszorús Erzsébet, Dánielisz Endre és Mikló Ferenc. *A nagyszalontai református templom története és Nagyszalonta képekben*. Nagyszalonta: Kiadja a Nagyszalontai Református Egyház, 2006.

Lajta Edit, szerk. *Művészeti kislexikon*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.

Lukátsi Vilma. *Élő Kövek, Dr. Kiss Ferenc orvosprofesszor dokumentum jellegű életrajza*.

Budapest: Primo Evangéliumi Kiadó, 1990.